2024/3134

2024.12.13.

A TANÁCS (EU) 2024/3134 HATÁROZATA

(2024. december 2.)

a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 148. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Parlament véleményére ([1]),

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ([2]),

a Régiók Bizottságával folytatott konzultációt követően,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére ([3]),

mivel:

(1) A tagállamoknak és az Uniónak az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikkében megállapított, a teljes foglalkoztatottságra és a társadalmi haladásra, a kiegyensúlyozott gazdasági növekedésre, a környezet minőségének magas fokú védelmére és javítására vonatkozó célkitűzések elérése érdekében összehangolt stratégia kialakítására kell törekedniük a foglalkoztatásra és különösen a szakképzett, képzett és alkalmazkodásra képes munkaerő, valamint az inkluzív, reziliens, jövőorientált és a gazdasági változásokra reagálni képes munkaerőpiacok fejlesztésére vonatkozóan. A tagállamoknak közös érdekű ügyként kell tekinteniük a foglalkoztatás előmozdítására, és az ez irányú fellépésüket össze kell hangolniuk a Tanács keretében.

(2) Az EUSZ 3. cikkében megállapítottak szerint az Uniónak küzdenie kell a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen, és elő kell mozdítania a társadalmi igazságosságot és védelmet, a nők és férfiak közötti egyenlőséget, a nemzedékek közötti szolidaritást és a gyermekek jogainak védelmét. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 9. cikkében megállapítottak szerint politikái és tevékenységei meghatározása és végrehajtása során az Uniónak figyelembe kell vennie a foglalkoztatás magas szintjének előmozdítására, a megfelelő szociális védelem biztosítására, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre, valamint az oktatás, a képzés és az emberi egészség védelmének magas szintjére vonatkozó követelményeket.

(3) Az EUMSZ-szel összhangban az Unió szakpolitikai koordinációs eszközöket alakított ki és hajt végre a gazdaság- és foglalkoztatáspolitikákra vonatkozóan. Ezen eszközök részeként az e határozat mellékletében meghatározott, a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatások (a továbbiakban: a foglalkoztatási iránymutatások) az (EU) 2015/1184 tanácsi ajánlásban ([4]) meghatározott, a tagállamok és az Unió gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokkal együtt képezik az integrált iránymutatásokat. A foglalkoztatási iránymutatások iránymutatásul szolgálnak a szakpolitikák tagállamokban és az Unió által történő végrehajtásához, tükrözve a tagállamok közötti kölcsönös függőséget. Az ennek eredményeként létrejövő, összehangolt uniós és nemzeti szakpolitikákból és reformokból álló csomagnak megfelelő, összességében fenntartható gazdaság-, foglalkoztatás- és szociálpolitikai elegyet kell képeznie, amelynek pozitív továbbgyűrűző hatásokat kell gyakorolnia a munkaerőpiacokra és a társadalom egészére, meg kell erősítenie a gazdasági és társadalmi rezilienciát, és hatékonyan kell reagálnia a közép- és hosszú távú kihívásokra, valamint az olyan válságok hatásaira, mint például a Covid19-világjárvány vagy az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja nyomán megemelkedett megélhetési költségek.

(4) A gazdasági és társadalmi haladás, többek között a felfelé irányuló konvergencia fokozása, a zöld és digitális átállás támogatása, az Unió ipari bázisának és versenyképességének megerősítése, valamint az inkluzív és reziliens uniós munkaerőpiacok megvalósítása érdekében a tagállamoknak kezelniük kell a munkaerő- és készséghiányt, valamint

([1]) 2024. október 22-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).
([2]) 2024. október 23-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).
([3]) 2024. október 23-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).
([4]) A Tanács (EU) 2015/1184 ajánlása (2015. július 14.) a tagállamok és az Európai Unió gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokról (HL L 192., 2015.7.18., 27. o.).

mindenki számára elő kell mozdítaniuk a minőségi és inkluzív oktatást és képzést – különös tekintettel az alapkészségek javítására, különösen a hátrányos helyzetű diákok körében, valamint a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (TTMM) szerepére az iskolai oktatásban és a felsőoktatásban –, a jövőorientált szakképzést, valamint az egész életen át tartó továbbképzést és átképzést, a hatékony aktív munkaerőpiaci intézkedéseket és a jobb munkafeltételeket és karrierlehetőségeket, tiszteletben tartva ugyanakkor a szociális partnerek szerepét és autonómiáját. Ez különösen fontos az Unió kevésbé fejlett, távoli és legkülső régiói esetében, ahol ezekre a leginkább szükség van. A hiányokat enyhítheti még a munkavállalók és a tanulók Unión belüli méltányos mobilitásának javítása, valamint az Unión kívülről tehetségek vonzása. Emellett meg kell erősíteni az oktatási és képzési rendszerek és a munkaerőpiac közötti kapcsolatokat, és el kell ismerni a nem formális és informális tanulás révén elsajátított készségeket, ismereteket és kompetenciákat.

(5) A foglalkoztatási iránymutatások összhangban állnak az Unió 2024. április 30-án hatályba lépett új gazdasági kormányzási keretével ([5]), valamint a hatályos uniós jogszabályokkal és a meglévő különféle uniós kezdeményezésekkel, ideértve a 2021. június 14-i ([6]), a 2021. november 29-i ([7]), a 2022. április 5-i ([8]), a 2022. június 16-i ([9]), a 2022. november 28-i ([10]), a 2022. december 8-i ([11]), a 2023. január 30-i ([12]), a 2023. június 12-i ([13]) és a 2023. november 27-i ([14]) tanácsi ajánlást, az (EU) 2021/402 bizottsági ajánlást ([15]), a 2021. február 26-i tanácsi állásfoglalást ([16]), az emberközpontú gazdaság kiépítéséről és a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési tervről szóló, 2021. december 9-i bizottsági közleményt, a „Digitális oktatási cselekvési terv 2021–2027" című, 2020. szeptember 30-i, a „Stratégia a fogyatékossággal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030)" című, 2021. március 3-i, az európai gondozási stratégiáról szóló, 2022. szeptember 7-i, „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora" című, 2023. február 1-jei, a szociális párbeszéd Európai Unión belüli erősítéséről szóló, 2023. január 25-i, a tagállami szakpolitikák elosztási hatásának pontosabb értékeléséről szóló, 2022. szeptember 28-i, és a „Munkaerő- és szakemberhiány az EU-ban: cselekvési terv" című, 2024. március 20-i bizottsági közleményt, az (EU) 2021/2316 ([17]) és az (EU) 2023/936 ([18]) európai parlamenti és tanácsi határozatot, és az (EU) 2022/2041 ([19]), az (EU) 2022/2381 ([20]), az (EU) 2023/970 ([21]) és az (EU) 2024/2831 ([22]) európai parlamenti és tanácsi irányelvet.

([5]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1263 rendelete (2024. április 29.) a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([6]) A Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. november 29.) a magas színvonalú és inkluzív alap- és középfokú oktatást előmozdító vegyes tanulási megközelítésekről (HL C 504., 2021.12.14., 21. o.).

([8]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) a hatékony európai felsőoktatási együttműködéshez szükséges kapcsolatok kiépítéséről (HL C 160., 2022.4.13., 1. o.).

([9]) A Tanács ajánlása (2022. június 16.) a zöld átállást és a fenntartható fejlődést szolgáló tanulásról (HL C 243., 2022.6.27., 1. o.), a Tanács ajánlása (2022. június 16.) az egész életen át tartó tanulást és a foglalkoztathatóságot célzó mikrotanúsítványokra vonatkozó európai megközelítésről (HL C 243., 2022.6.27., 10. o.), a Tanács ajánlása (2022. június 16.) az egyéni tanulási számlákról (HL C 243., 2022.6.27., 26. o.) és a Tanács ajánlása (2022. június 16.) a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról (HL C 243., 2022.6.27., 35. o.).

([10]) A Tanács ajánlása (2022. november 28.) az „Utak az iskolai sikerhez" kezdeményezésről és a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlás felváltásáról (HL C 469., 2022.12.9., 1. o.).

([11]) A Tanács ajánlása (2022. december 8.) a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférésről (HL C 476., 2022.12.15., 1. o.) és a Tanács ajánlása (2022. december 8.) a kisgyermekkori nevelésről és gondozásról: a 2030-ra vonatkozó barcelonai célok (HL C 484., 2022.12.20., 1. o.).

([12]) A Tanács ajánlása (2023. január 30.) az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről (HL C 41., 2023.2.3., 1. o.).

([13]) A Tanács ajánlása (2023. június 12.) a szociális párbeszéd megerősítéséről az Európai Unióban (HL C, C/2023/1389., 2023.12.6., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1389/oj).

([14]) A Tanács ajánlása (2023. november 27.) a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről (HL C, C/2023/1344., 2023.11.29., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1344/oj).

([15]) A Bizottság (EU) 2021/402 ajánlása (2021. március 4.) a Covid19-válságot követően a foglalkoztatás hatékony és aktív támogatásáról (EASE) (HL L 80., 2021.3.8., 1. o.).

([16]) A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (2021–2030) (HL C 66., 2021.2.26., 1. o.).

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2316 határozata (2021. december 22.) az ifjúság európai évéről (2022) (HL L 462., 2021.12.28., 1. o.).

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/936 határozata (2023. május 10.) a készségek európai évéről (HL L 125., 2023.5.11., 1. o.).

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2041 irányelve (2022. október 19.) az Európai Unióban biztosítandó megfelelő minimálbérekről (HL L 275., 2022.10.25., 33. o.).

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2381 irányelve (2022. november 23.) a nyilvánosan működő részvénytársaságok igazgatói körében a nemek közötti egyensúly javításáról és a kapcsolódó intézkedésekről (HL L 315., 2022.12.7., 44. o.).

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/970 irányelve (2023. május 10.) a férfiak és nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazása elve alkalmazásának a bérek átláthatósága és végrehajtási mechanizmusok révén történő megerősítéséről (HL L 132., 2023.5.17., 21. o.).

([22]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/2831 irányelve (2024. október 23.) a platformalapú munkavégzés munkafeltételeinek javításáról (HL L, 2024/2831, 2024.11.11., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj).

(6) Az európai szemeszter különböző eszközöket kombinál az Unión belüli gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák integrált többoldalú koordinációjára és felügyeletére szolgáló átfogó keretben. A környezeti fenntarthatóság, a termelékenység, a méltányosság és a makrogazdasági stabilitás céljainak szem előtt tartásával az európai szemeszter magában foglalja az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság 2017 novemberében kihirdetett, a szociális jogok európai pilléréről szóló nyilatkozatának ([23]) (a továbbiakban: a szociális jogok európai pillére) elveit és nyomonkövetési eszközét, az Unión belüli felfelé irányuló társadalmi konvergenciát érintő kockázatok és kihívások elemzését is lehetővé tevő szociális eredménytáblát, valamint biztosítja a szoros együttműködést a szociális partnerekkel, a civil társadalommal és más érdekelt felekkel. Az európai szemeszter támogatja továbbá az Egyesült Nemzetek által meghatározott fenntartható fejlődési célok megvalósítását. Az Unió és a tagállamok gazdaság- és foglalkoztatáspolitikáinak kéz a kézben kell haladniuk az Uniónak egy klímasemleges, környezeti szempontból fenntartható és digitális gazdaságra való méltányos átállásával, javítaniuk kell a versenyképességet és a termelékenységet, biztosítaniuk kell a megfelelő munkafeltételeket, ösztönözniük kell az innovációt, elő kell mozdítaniuk a munkahelyi demokráciát, a szociális párbeszédet, a társadalmi igazságosságot, az esélyegyenlőséget és a felfelé irányuló társadalmi-gazdasági konvergenciát, kezelniük kell az egyenlőtlenségeket és a regionális különbségeket, továbbá küzdeniük kell a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen.

(7) Az éghajlatváltozás, a környezettel kapcsolatos egyéb kihívások, a méltányos zöld átállás, az energiafüggetlenség és a nettó zéró kibocsátási célt szolgáló iparágak versenyképessége fokozása biztosításának szükségessége, Európa nyitott stratégiai autonómiájának szükségszerű biztosítása, valamint a digitalizáció, a mesterséges intelligencia és a platformalapú gazdaság fejlesztése, a távmunkavégzés terjedése és a demográfiai változások jelentősen átalakítják a gazdaságokat és társadalmakat az Unióban. Az Uniónak és tagállamainak együtt kell dolgozniuk az ilyen strukturális fejlemények hatékony és proaktív kezelése és a meglévő rendszerek szükség szerinti kiigazítása érdekében, felismerve a tagállamok gazdaságainak és munkaerőpiacainak, valamint a kapcsolódó szakpolitikáknak a szoros egymásrautaltságát. Ehhez mind uniós, mind nemzeti szinten összehangolt, ambiciózus és hatékony, egyben a szociális partnerek szerepét is elismerő szakpolitikai fellépésre van szükség, összhangban az EUMSZ-szel és az Unió gazdasági kormányzásra vonatkozó rendelkezéseivel, figyelembe véve a szociális jogok európai pillérét. Az ilyen szakpolitikai fellépésnek az Unió összes régiójában magában kell foglalnia a fenntartható beruházások fellendítését és az újbóli elköteleződést az olyan, megfelelően ütemezett reformok és beruházások iránt, amelyek javítják a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedést, a minőségi munkahelyek létrehozását, a termelékenységet, a méltányos munkafeltételeket, a társadalmi és területi kohéziót, a felfelé irányuló társadalmi-gazdasági konvergenciát, a rezilienciát és a felelősségteljes költségvetési gazdálkodást. Amint a zöld átállást és a fenntartható fejlődést szolgáló tanulásról szóló ajánlás is megállapítja, az oktatási és képzési dimenziónak a zöld átállással és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos egyéb szakpolitikákba való, az egész életen át tartó tanulás szemléletének szempontjai szerint történő szisztematikus integrálása támogathatja e szakpolitikák végrehajtását. Támogatást kell nyújtani a meglévő uniós finanszírozási programokból, különösen az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([24]) létrehozott Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és a kohéziós politikai alapokból, ideértve az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([25]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt, az (EU) 2021/1058 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([26]) szabályozott Európai Regionális Fejlesztési Alapot, valamint az (EU) 2021/1056 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([27]) létrehozott Igazságos Átmenet Alapot is. A szakpolitikai fellépésnek ötvöznie kell a kínálati oldali és a keresleti oldali intézkedéseket, figyelembe véve ugyanakkor az ilyen intézkedések gazdasági, környezeti, foglalkoztatási és társadalmi hatását.

(8) A szociális jogok európai pillére a jól működő és méltányos munkaerőpiacok és szociális jóléti rendszerek támogatása érdekében húsz elvet és jogot határoz meg, amelyeket három kategóriába sorol: esélyegyenlőség és a munkaerőpiachoz való hozzáférés, méltányos munkafeltételek, valamint szociális védelem és társadalmi befogadás. Az említett elvek és jogok stratégiai irányt szabnak az Uniónak, biztosítva, hogy a klímasemlegességre, a környezeti fenntarthatóságra és a digitalizációra való átállás, valamint a demográfiai változások hatása társadalmi szempontból méltányos és igazságos legyen, és megőrizze a területi kohéziót. A szociális jogok európai pillére és az azt kísérő szociális eredménytábla iránymutatásként szolgál a tagállamok foglalkoztatási és szociális teljesítményének, ezen belül az Unión belüli felfelé irányuló társadalmi konvergenciának a nyomon követéséhez az európai szemeszter keretében, a nemzeti, regionális és helyi szintű reformok és beruházások ösztönzéséhez, valamint a mai modern gazdaságban a „szociális” és a „piaci” szempontok összeegyeztetéséhez, többek között a szociális gazdaság előmozdítása révén. A Bizottság 2021. március 4-én cselekvési tervet terjesztett elő a szociális jogok európai pillérének végrehajtására vonatkozóan (a továbbiakban: a cselekvési terv), amely 2030-ra ambiciózus, ugyanakkor

([23]) A szociális jogok európai pillérének kihirdetéséről szóló intézményközi nyilatkozat (HL C 428., 2017.12.13., 10. o.).
([24]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([25]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).
([26]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról (HL L 231., 2021.6.30., 60. o.).
([27]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1056 rendelete (2021. június 24.) az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról (HL L 231., 2021.6.30., 1. o.).

reális kiemelt uniós célokat tartalmaz a foglalkoztatásra (a 20–64 év közötti lakosság legalább 78 %-ának foglalkoztatásban kell lennie), a készségekre (valamennyi felnőtt legalább 60 %-ának évente képzésben kell részt vennie) és a szegénység csökkentésére (legalább 15 millió fővel kevesebb személy lehet a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés kockázatának kitéve, ideértve ötmillió gyermeket) (a továbbiakban: a 2030-ra kitűzött kiemelt uniós célok) és kiegészítő részcélokat, valamint egy felülvizsgált szociális eredménytáblát.

(9) Amint azt 2021. május 8-án a portói szociális csúcstalálkozón az állam-, illetve kormányfők elismerték, a szociális jogok európai pillérének végrehajtása erősíteni fogja az Unió digitális, zöld és méltányos átállásra irányuló törekvéseit, valamint hozzá fog járulni a felfelé irányuló társadalmi és gazdasági konvergencia megteremtéséhez és a demográfiai kihívások kezeléséhez. Az állam-, illetve kormányfők hangsúlyozták, hogy a szociális dimenzió, a szociális párbeszéd és a szociális partnerek aktív bevonása a magas versenyképességű szociális piacgazdaság központi eleme, és üdvözölték az új kiemelt uniós célokat. Kijelentették, hogy az Európai Tanács 2019–2024-es időszakra szóló stratégiai menetrendjében foglaltaknak megfelelően eltökélt szándékuk, hogy a vonatkozó hatásköröket, valamint a szubszidiaritás és az arányosság elvét megfelelően tiszteletben tartva folytassák a szociális jogok európai pillére uniós és nemzeti szinten történő végrehajtásának elmélyítését. Végezetül hangsúlyozták annak fontosságát, hogy – a legmagasabb szinten is – szorosan nyomon kell követni a szociális jogok európai pillérének végrehajtása és a 2030-ra kitűzött kiemelt uniós célok megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) Az állam-, illetve kormányfők a portói szociális csúcstalálkozón és az Európai Tanács 2021. júniusi ülésén üdvözölték a 2030-ra kitűzött kiemelt uniós célokat. Ezen célok – a szociális eredménytáblával együtt – segíteni fognak az európai szemeszter keretében, a szakpolitikai koordinációs keret részeként a szociális jogok európai pillére elveinek végrehajtása terén elért eredmények nyomon követésében. Emellett a portói szociális csúcstalálkozón felszólították a tagállamokat, hogy határozzanak meg olyan ambiciózus nemzeti célokat, amelyek – kellően figyelembe véve az egyes tagállamok kiindulási helyzetét – megfelelő hozzájárulást jelentenek a 2030-ra kitűzött kiemelt uniós célok eléréséhez. A Bizottság felkérésére a tagállamok 2021 szeptembere és 2022 júniusa között benyújtották nemzeti céljaikat. A Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács 2022. júniusi ülésén a tagállamok miniszterei hangsúlyozták annak fontosságát, hogy szorosan nyomon kell követni a szociális jogok európai pillérének és a 2030-ra kitűzött kiemelt uniós céloknak a végrehajtása terén elért eredményeket. Mindezek alapján az említett nemzeti célokkal kapcsolatos előrelépést a Tanács által 2024. március 11-én elfogadott együttes foglalkoztatási jelentés (a továbbiakban: az együttes foglalkoztatási jelentés) keretében követik nyomon, az eredmények pedig beépülnek az európai szemeszter nyomonkövetési eszközeibe. Emellett a 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentés kísérleti jelleggel tartalmazott egy – a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzőin alapuló – első országelemzést a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát fenyegető lehetséges kockázatokról, és hét, lehetséges kockázatoknak kitett tagállamot azonosított. Az említett következtetés e hét tagállam mélyebb, második elemzés alá vonásához vezetett, amely azt mutatta, hogy a kockázatokat összességében nem erősítették meg mindegyikük estében.

(11) Az Ukrajna elleni orosz inváziót követően az Európai Tanács a 2022. február 24-i következtetéseiben elítélte Oroszország azon lépéseit, amelyek az európai és globális biztonság és stabilitás aláásására irányulnak, és szolidaritását fejezte ki az ukrán nép iránt, hangsúlyozva a nemzetközi jog és az ENSZ Alapokmányában foglalt elvek Oroszország általi megsértését. A jelenlegi kontextusban az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat ([28]) által biztosított és az (EU) 2023/2409 tanácsi végrehajtási határozat ([29]) által meghosszabbított átmeneti védelem gyors és hatékony segítséget nyújt az Unióban az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja elől menekülő, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek számára, és lehetővé teszi számukra, hogy Unió-szerte megfelelő szintű védelmet nyújtó minimális jogokat élvezzenek. Azáltal, hogy belépnek az Unió munkaerőpiacaira, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek továbbra is hozzájárulhatnak az Unió gazdaságának megerősítéséhez, és egyúttal hazájukat és az otthon maradtakat is támogathatják. A megszerzett tapasztalatok és készségek a jövőben hozzájárulhatnak Ukrajna újjáépítéséhez. A kísérő nélküli gyermekek és tizenévesek esetében az átmeneti védelem biztosítja a törvényes gyámsághoz való jogot, valamint a gyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáférést. A tagállamoknak változatlanul be kell vonniuk a szociális partnereket azon szakpolitikai intézkedések kialakításába, végrehajtásába és értékelésébe, amelyek célja a foglalkoztatással és készségekkel kapcsolatos kihívások kezelése, ideértve az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek képesítéseinek elismerését is. A foglalkoztatás és a termelés fenntartását illetően a szociális partnerek kulcsszerepet játszanak az említett háború hatásának enyhítésében.

(12) A munkaerőpiaci reformoknak – beleértve a nemzeti bérmegállapítási mechanizmusokat is – figyelembe kell venniük a szociális párbeszéddel és a kollektív tárgyalással kapcsolatos tagállami gyakorlatokat, valamint a szociális partnerek autonómiáját annak érdekében, hogy a bérezés méltányos legyen, és lehetővé tegye a tisztes megélhetést, a fenntartható növekedést és a felfelé irányuló társadalmi-gazdasági konvergenciát. Az ilyen reformoknak lehetővé

([28]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([29]) A Tanács (EU) 2023/2409 végrehajtási határozata (2023. október 19.) az (EU) 2022/382 végrehajtási határozattal bevezetett átmeneti védelem meghosszabbításáról (OJ L, 2023/2409, 2023.10.24., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

kell tenniük a társadalmi-gazdasági tényezők széles körű figyelembevételét, ideértve a javulás elérését a fenntarthatóság, a versenyképesség, az innováció, a minőségi munkahelyek teremtése, a méltányos munkafeltételek, a munkahelyi demokrácia, a nemek közötti egyenlőség, a dolgozói szegénység, az oktatás, a képzés és a készségek, a népegészségügy, a szociális védelem és a társadalmi befogadás, valamint a reáljövedelmek terén. A 2024-es Val Duchesse-i csúcstalálkozón megerősítést nyert, hogy a szociális párbeszéd fontos szerepet tölt be a munka világában jelentkező kihívások – többek között a munkaerő- és készséghiány – kezelésében.

(13) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok támogatják a tagállamokat olyan reformok és beruházások végrehajtásában, amelyek összhangban vannak az Unió prioritásaival, miáltal a gazdaságok és társadalmak fenntarthatóbbá és reziliensebbé válnak az Unióban, valamint a zöld és digitális átállásra felkészültebbé válnak a Covid19-világjárványt követően kialakult változó környezetben. Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja tovább súlyosbította a már meglévő társadalmi-gazdasági kihívásokat, mivel a megnövekedett energiaárak különösen az alacsony jövedelmű háztartásokat érintették. A tagállamoknak és az Uniónak továbbra is biztosítaniuk kell a társadalmi, foglalkoztatási és gazdasági hatások enyhítését, valamint azt, hogy az átállás társadalmi szempontból méltányos és igazságos legyen, figyelembe véve azt is, hogy a fokozott nyitott stratégiai autonómia és a felgyorsult zöld átállás hozzá fog járulni az energia és más stratégiai termékek és technológiák – különösen Oroszországból történő – behozatalától való függőség enyhítéséhez. Alapvető fontosságú a reziliencia megerősítése, valamint egy olyan befogadó és reziliens társadalom irányába történő elmozdulás, amelyben az emberek védelmet élveznek, és képesek a változást előre felmérni és kezelni, valamint amely lehetővé teszi a társadalomban és a gazdaságban való aktív részvételt.

(14) A munkaerőpiaci átmenet támogatása és a kiaknázatlan munkaerőpiaci potenciál teljeskörű hasznosítása érdekében – az aktív befogadás szemléletével is összhangban, valamint a zöld és digitális átállásra való tekintettel –, olyan, aktív munkaerőpiaci intézkedésekből álló koherens csomagra van szükség, amely a munkaerő-felvételt és az átmenetet támogató ideiglenes és célzott ösztönzőkből, készségfejlesztési szakpolitikákból – ideértve a zöld átállást és a fenntartható fejlődést szolgáló tanulást – és célzott, hatékony és adaptálható foglalkoztatási szolgáltatásokból áll. Megfelelő munkafeltételeket kell biztosítani, a munkahelyi egészséget és biztonságot, valamint a munkavállalók fizikai és mentális egészségét is ideértve.

(15) A megkülönböztetés minden formája ellen fel kell lépni, biztosítani kell a nemek közötti egyenlőséget, és támogatni kell a munkaerőpiacon alulreprezentált csoportok foglalkoztatását. Egyenlő hozzáférést és lehetőségeket kell biztosítani mindenki számára, továbbá csökkenteni kell a szegénységet és a társadalmi kirekesztést, különösen a gyermekek, a fogyatékossággal élő személyek és a romák esetében, mindenekelőtt hatékonyan működő munkaerőpiacok, valamint megfelelő és inkluzív szociális védelmi rendszerek biztosításával, a 2019. november 8-i ([30]) és a 2023. január 30-i tanácsi ajánlásban ([31]) foglaltak szerint. Ezenfelül el kell hárítani az inkluzív és jövőorientált oktatás, képzés, egész életen át tartó tanulás és munkaerőpiaci részvétel előtt álló akadályokat. A tagállamoknak beruházásokat kell eszközölniük a kisgyermekkori nevelésbe és gondozásba, összhangban az európai gyermekgaranciával, valamint „A 2030-ra vonatkozó barcelonai célok” című ajánlással, a szakképzés vonzerejének és inkluzivitásának növelésébe, összhangban a 2020. november 24-i tanácsi ajánlással ([32]), továbbá a digitális és zöld készségekbe, összhangban a digitális oktatási cselekvési tervvel és a zöld átállást és a fenntartható fejlődést szolgáló tanulásról szóló, valamint az „Utak az iskolai sikerhez” című kezdeményezésről szóló tanácsi ajánlással. A megfizethető és megfelelő lakhatáshoz – többek között a szociális lakhatáshoz – való hozzáférés az esélyegyenlőség biztosításának egyik szükséges feltétele. A hajléktalanság ellen fel kell lépni, mégpedig megelőző intézkedésekkel, valamint az állandó lakhatáshoz való hozzáférés és a támogató szolgáltatások előmozdításával. A potenciális jövőbeli egészségügyi kockázatokra tekintettel és a népesség elöregedésével összefüggésben különösen fontos az időben és egyenlő mértékben történő hozzáférés a megfizethető és magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz – összhangban a 2022. december 8-i tanácsi ajánlással ([33]) – és egészségügyi szolgáltatásokhoz, a betegségmegelőzést és az egészségfejlesztést is ideértve. Jobban ki kell aknázni a fogyatékossággal élő személyek gazdasági növekedéshez és társadalmi fejlődéshez való hozzájárulásában rejlő lehetőségeket, összhangban a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló stratégiával, amely arra ösztönzi a tagállamokat, hogy határozzanak meg foglalkoztatási és felnőttoktatási célokat a fogyatékossággal élő személyekre vonatkozóan. Az uniós romastratégiai keret ([34]) kiemeli, hogy a marginalizált roma közösségeken belüli kapacitás révén lehetőség nyílik a munkaerő- és készséghiány csökkentésére, és célként határozza meg, hogy legalább a felére csökkentse a romák és a teljes népesség közötti foglalkoztatási különbséget. Az új technológiák és a változóban lévő

([30]) A Tanács ajánlása (2019. november 8.) a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről (HL C 387., 2019.11.15., 1. o.)

([31]) A Tanács ajánlása (2023. január 30.) az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről (HL C 41., 2023.2.3., 1. o.).

([32]) A Tanács ajánlása (2020. november 24.) a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről (HL C 417., 2020.12.2., 1. o.).

([33]) A Tanács ajánlása (2022. december 8.) a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférésről (HL C 476., 2022.12.15., 1. o.).

([34]) A Bizottság közleménye (2020. október 7.)„Egyenlőségközpontú Unió: A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer”, és a Tanács ajánlása (2021. március 12.) a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről (HL C 93., 2021.3.19., 1. o.).

munkahelyek Unió-szerte lehetővé teszik, hogy rugalmasabbá váljanak a munkafeltételek, és javuljon a termelékenység, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúly, ezzel egyidejűleg pedig hozzájárulnak az Unió zöld kötelezettségvállalásainak teljesítéséhez. Az említett fejlemények egyúttal új kihívások elé állítják a munkaerőpiacokat, és hatással vannak a munkafeltételekre, a munkahelyi egészségre és biztonságra, valamint a munkavállalók és az önfoglalkoztatók megfelelő szociális védelemhez való hatékony hozzáférésére. A tagállamoknak – a szociális partnerekkel együttműködésben – biztosítaniuk kell, hogy a munkaszervezés új formái minőségi munkalehetőségeket és megfelelő, egészséges és biztonságos munkahelyeket és munkafeltételeket teremtsenek, biztosítsák a munka és a magánélet közötti egyensúlyt, valamint a tevékeny és egészséges időskort, ugyanakkor meg kell őrizniük a meglévő munkavállalói és szociális jogokat, és erősíteniük kell az európai szociális modellt.

(16) Az integrált iránymutatásoknak kell képezniük azon országspecifikus ajánlások alapját, amelyeket a Tanács a tagállamokhoz intéz. A tagállamoknak teljes mértékben ki kell használniuk az (EU) 2020/2221 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([35]) összhangban rendelkezésre bocsátott REACT-EU forrásaikat, mely rendelet megerősíti a kohéziós politikai forrásokat és 2023-ig a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapot. A jelenlegi ukrajnai válság miatt az (EU) 2022/562 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([36]) kiegészítette az (EU) 2020/2221 rendeletet, amelyet az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([37]) további módosítással egészített ki a REACT-EU-ra irányuló megnövelt előfinanszírozásra vonatkozóan, valamint egy új egységköltséggel az Ukrajnát elhagyó és az Unióba belépő személyek esetében az integráció felgyorsításának segítése érdekében, az (EU) 2022/613 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([38]) előírtak szerint. Emellett a 2021–2027-es programozási időszak vonatkozásában a tagállamoknak teljes mértékben ki kell használniuk az Európai Szociális Alap Pluszt, az Európai Regionális Fejlesztési Alapot, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt és az egyéb uniós alapokat – ideértve az Igazságos Átmenet Alapot és az (EU) 2021/523 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([39]) létrehozott InvestEU-t, valamint a Technikai Támogatási Eszközt – a minőségi foglalkoztatás és a szociális beruházások ösztönzése, a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem, a megkülönböztetés elleni küzdelem, az akadálymentesség és az inkluzivitás biztosítása, valamint a munkaerő továbbképzési és átképzési lehetőségeinek, a mindenki számára hozzáférhető egész életen át tartó tanulásnak, valamint a magas szintű oktatásnak és képzésnek az előmozdítása céljából, többek között a digitális jártasság és készségek területén, annak érdekében, hogy az állampolgárok rendelkezzenek a digitális és zöld gazdasághoz szükséges tudással és képesítésekkel. A tagállamoknak emellett teljes mértékben ki kell használniuk az elbocsátott munkavállalók támogatását szolgáló, az (EU) 2021/691 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([40]) létrehozott Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapot azon munkavállalók támogatása érdekében, akiket jelentősebb szerkezetátalakítások, például globális tendenciáknak betudható társadalmi-gazdasági átalakulások, vagy technológiai és környezeti változások miatt bocsátottak el. Bár az integrált iránymutatások a tagállamoknak és az Uniónak szólnak, azokat valamennyi nemzeti, regionális és helyi hatósággal partnerségben kell végrehajtani, szorosan bevonva a parlamenteket, valamint a szociális partnereket és a civil társadalom képviselőit.

(17) A Foglalkoztatási Bizottságnak és a szociális védelemmel foglalkozó bizottságnak – az EUMSZ szerinti megbízatásaikkal összhangban – nyomon kell követniük, hogyan valósul meg a releváns szakpolitikák végrehajtása a foglalkoztatási iránymutatások fényében. E bizottságoknak és a Tanács azon előkészítő szerveinek, amelyek részt vesznek a gazdasági és szociális politikák koordinációjában, szorosan együtt kell működniük. Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság közötti szakpolitikai párbeszédet fenn kell tartani, különösen a foglalkoztatási iránymutatások tekintetében.

(18) A szociális védelemmel foglalkozó bizottsággal konzultációra került sor,

([35]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/2221 rendelete (2020. december 23.) az 1303/2013/EU rendeletnek a Covid19-világjárvány és társadalmi következményei okozta válság elhárításának előmozdítását és a zöld, digitális és reziliens gazdasági helyreállítás előkészítését támogató kiegészítő források és az azokkal kapcsolatos végrehajtási rendelkezések tekintetében történő módosításáról (REACT-EU) (HL L 437., 2020.12.28., 30. o.).

([36]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/562 rendelete (2022. április 6.) az 1303/2013/EU és a 223/2014/EU rendeletnek az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) tekintetében történő módosításáról (HL L 109., 2022.4.8., 1. o.).

([37]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([38]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/613 rendelete (2022. április 12.) az 1303/2013/EU és a 223/2014/EU rendeletnek a REACT-EU forrásokból származó előfinanszírozás növelése és egy egységköltség megállapítása tekintetében történő módosításáról (HL L 115., 2022.4.13., 38. o.).

([39]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/523 rendelete (2021. március 24.) az InvestEU program létrehozásáról és az (EU) 2015/1017 rendelet módosításáról (HL L 107., 2021.3.26., 30. o.).

([40]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/691 rendelete (2021. április 28.) az elbocsátott munkavállalók támogatását szolgáló Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (EGAA) és az 1309/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 153., 2021.5.3., 48. o.).

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A Tanács elfogadja a mellékletben meghatározottak szerinti, a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokat (a továbbiakban: a foglalkoztatási iránymutatások). A foglalkoztatási iránymutatások az integrált iránymutatások részét képezik.

2. cikk

A tagállamok figyelembe veszik a foglalkoztatási iránymutatásokat foglalkoztatáspolitikáikban és reformprogramjaikban, amelyekről az EUMSZ 148. cikkének (3) bekezdésével összhangban jelentést tesznek.

3. cikk

Ennek a határozatnak a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2024. december 2-án.

a Tanács részéről

az elnök

NAGY M.

MELLÉKLET

5. iránymutatás: A munkaerő-kereslet fellendítése

Tekintettel a foglalkoztatásra vonatkozóan 2030-ra kitűzött uniós kiemelt és nemzeti célokra, a tagállamoknak aktívan elő kell mozdítaniuk a fenntartható szociális piacgazdaságot, valamint meg kell könnyíteniük és támogatniuk kell a minőségi munkahelyek megteremtésébe történő beruházásokat, kihasználva a digitális és zöld kettős átállásban rejlő potenciált is. Ennek érdekében csökkenteniük kell a munkaerőfelvétel terén a vállalkozások előtt álló akadályokat, ösztönözniük kell a felelős vállalkozói tevékenységet és a valódi önfoglalkoztatást, továbbá különösen támogatniuk kell a mikro-, kis- és középvállalkozások létrehozását és növekedését, többek között a finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése, valamint a megújuló energián alapuló és körforgásos gazdaságban rejlő potenciál kiaknázása révén. A tagállamoknak aktívan elő kell mozdítaniuk a szociális gazdaság – köztük a szociális vállalkozások – fejlesztését és teljes potenciáljának kiaknázását. Megfelelő intézkedéseket és stratégiákat kell kidolgozniuk a szociális gazdaság számára, ösztönözniük kell a szociális innovációt, valamint – célzott pénzügyi és technikai támogatás révén is – bátorítaniuk kell azokat az üzleti modelleket, amelyek különösen helyi szinten minőségi munkalehetőségeket és szociális jólétet teremtenek, többek között a körforgásos gazdaságban és a zöld gazdaságra való átállás által leginkább érintett területeken.

Az esetleges gazdasági és/vagy munkaerőpiaci sokkhatásokkal, illetve a tartós strukturális változásokkal szembeni reziliencia megerősítése tekintetében fontos szerepet játszanak a jól megtervezett csökkentett munkaidős foglalkoztatási lehetőségek és a hasonló intézkedések. A tagállamok azzal is támogathatják a strukturális átalakulásokat, hogy megkönnyítik és támogatják a szerkezetátalakítási folyamatokat, csakúgy, mint a munkaerő hanyatló ágazatokból feltörekvő ágazatokba történő átcsoportosítását, és ezáltal növelik a termelékenységet és a versenyképességet, megőrzik a munkahelyeket, és többek között a kapcsolódó készségfejlesztés révén elősegítik a gazdaság korszerűsítését. A szociális partnerekkel szoros együttműködésben kidolgozott, jól megtervezett, a munkaerő-felvételt és az átmenetet támogató ösztönzőket, valamint továbbképzési és átképzési intézkedéseket kell mérlegelni azzal a céllal, hogy támogatni lehessen a minőségi munkahelyteremtést és a munkahelyváltásokat a munkával töltött életszakasz egésze alatt, továbbá hogy kezelni lehessen a munkaerő- és szakemberhiányt, többek között a digitális és a zöld átállásra, a demográfiai változásokra, valamint az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja által kiváltott hatásra figyelemmel.

Az adóztatást a munkáról más, a foglalkoztatást és az inkluzív növekedést fokozottabban támogató, valamint az éghajlatpolitikai és környezetvédelmi célkitűzésekkel összhangban álló adóbevételi forrásokra kell áthelyezni, figyelemmel az adórendszer újraelosztási hatására, illetve a nők munkaerőpiaci részvételére gyakorolt hatásaira, ugyanakkor megóvva a megfelelő szociális védelmi és növekedésserkentő kiadásokhoz szükséges bevételeket.

A tagállamoknak – beleértve azokat is, ahol létezik jogszabályban meghatározott minimálbér – ösztönözniük kell a bérmegállapítás céljából folytatott kollektív tárgyalásokat, és biztosítaniuk kell a szociális partnerek tényleges, átlátható és kiszámítható módon történő bevonását, hogy ezáltal a béreket megfelelő rugalmassággal lehessen a termelékenységi fejleményekhez igazítani, és elő lehessen mozdítani a tisztességes életszínvonalat lehetővé tévő méltányos béreket, különös figyelmet fordítva az alacsonyabb és közepes jövedelmű csoportokra a felfelé irányuló társadalmi és gazdasági konvergencia megerősítése érdekében. A bérmegállapítási mechanizmusoknak figyelembe kell venniük a társadalmi-gazdasági körülményeket is, ideértve a foglalkoztatás növekedését, a versenyképességet és a vásárlóerőt, valamint a regionális és ágazati fejleményeket. A tagállamoknak és a szociális partnereknek – a nemzeti gyakorlatokat és a szociális partnerek autonómiáját tiszteletben tartva – biztosítaniuk kell, hogy minden munkavállalónak megfelelő bére legyen azáltal, hogy közvetve vagy közvetlenül részesül a kollektív szerződések kínálta előnyökben vagy jogszabályban meghatározott megfelelő minimálbérben, figyelembe véve ezeknek a versenyre, a minőségi munkahelyteremtésre, a vásárlóerőre és a dolgozói szegénységre gyakorolt hatását.

6. iránymutatás: A munkaerő-kínálat növelése, valamint a munkavállalási lehetőségeknek, továbbá a készségek és a kompetenciák egész életen át történő folyamatos elsajátításának a javítása

Tekintettel a készségekre vonatkozóan 2030-ra kitűzött kiemelt uniós célokra és nemzeti célokra is, a digitális és zöld kettős átállásnak, a demográfiai változásoknak és Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának összefüggésében a tagállamoknak elő kell mozdítaniuk a fenntarthatóságot, a termelékenységet, a versenyképességet, a foglalkoztathatóságot, az inkluzivitást és a humántőke-fejlesztést, minden életszakaszban ösztönözve a készségek és kompetenciák elsajátítását, valamint kielégítve az aktuális és jövőbeli munkaerőpiaci szükségleteket. A tagállamoknak emellett korszerűsíteniük kell oktatási és képzési rendszereiket, és be kell ruházniuk azokba, hogy biztosítsák a magas színvonalú és inkluzív oktatást és képzést – beleértve a szakképzést is –, javítsák az oktatási eredményeket, csakúgy mint a többek között a zöld és a digitális átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák fejlesztésére rendelkezésre álló lehetőségeket, továbbá hogy biztosítsák egyrészt a digitális tanuláshoz és a nyelvtanuláshoz való hozzáférést (pl. a többek között az Ukrajnából érkező menekültek esetében, illetve a határokon átnyúló régiókban a munkaerőpiachoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében), másrészt a vállalkozói készségek elsajátítását. A tagállamoknak együtt kell működniük a szociális partnerekkel, oktatási és képzési szolgáltatókkal, vállalkozásokkal és más érdekelt felekkel azzal a céllal, hogy kezeljék az oktatási és képzési rendszerek strukturális gyengeségeit, és javítsák azok színvonalát és munkaerőpiaci relevanciáját, többek között célzott pénzügyi és technikai támogatás révén. Mindez hozzájárulna a zöld és digitális kettős átállás előmozdításához, valamint a készségigények

és a készségkínálat közötti összhang hiányának és a munkaerőhiánynak a felszámolásához is, többek között a nettó zéró kibocsátási célt szolgáló és a digitális iparágakhoz kapcsolódó tevékenységek esetében, beleértve az EU gazdasági biztonsága szempontjából releváns tevékenységeket, valamint a zöld átálláshoz kapcsolódó olyan tevékenységeket, mint például a megújuló energia bevezetése vagy az épületfelújítás.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a fiatalok oktatási teljesítménye tekintetében jelentkező kihívásokra, különösen az alapkészségek területén. Intézkedésekre van szükség a tanári szakma előtt álló kihívások kezelése érdekében, többek között a tanári szakma vonzereje, a tanárhiány leküzdése, valamint a tanárok és oktatók digitális készségekkel kapcsolatos kompetenciáiba való beruházás szükségessége tekintetében. Ezen túlmenően az oktatási és képzési rendszereknek minden tanulót fel kell vértezniük kulcskompetenciákkal, többek között alap- és digitális készségekkel, transzverzális kompetenciákkal, valamint a dezinformáció jelentette fenyegetés fényében kritikai gondolkodással, hogy ezáltal le lehessen fektetni a minden életszakaszban szükséges alkalmazkodóképesség és reziliencia alapjait, és ennek során biztosítani kell azt is, hogy a tanárok felkészültek legyenek arra, hogy fejlesszék a tanulók e kompetenciáit. A tagállamoknak támogatniuk kell a munkaképes korú felnőttek képzéshez való hozzáférését, a munkáltatók körében fel kell hívniuk a figyelmet az egész életen át tartó tanulást lehetővé tévő munkakörnyezet fontosságára, és több ösztönzőt, illetve motivációt kell kínálniuk az egyének számára a képzésben való részvételhez, például egyrészről adott esetben egyéni tanulási számlák révén, biztosítva e számlák átvihetőségét a szakmai pályamódosítások során, másrészről a képzések minőségének megbízható értékelési rendszere révén. A tagállamoknak fel kell mérniük, hogy a mikrotanúsítványok használata hogyan mozdíthatja elő az egész életen át tartó tanulást és a foglalkoztathatóságot. E rendszereknek mindenkit képessé kell tenniük arra, hogy előre felmérhesse a munkaerőpiaci igényeket és jobban alkalmazkodhasson azokhoz, mindenekelőtt folyamatos továbbképzések és átképzések, valamint integrált iránymutatás és tanácsadás igénybevétele révén, hogy ezáltal is támogatni lehessen a mindenki szempontjából méltányos és igazságos átállást, erősíteni lehessen a foglalkoztatást, a társadalmi eredményeket és a termelékenységet, kezelni lehessen a munkaerőpiaci hiányokat és a strukturális munkaerőhiányt, javítani lehessen a gazdaság sokkhatásokkal szembeni általános rezilienciáját, és könnyebben véghez lehessen vinni az esetleges kiigazításokat.

A tagállamoknak az oktatási és képzési rendszereken belüli egyenlőtlenségek – ezen belül a regionális lefedettséggel kapcsolatos problémák – kezelése révén ösztönözniük kell az esélyegyenlőséget mindenki számára. Az új „barcelonai célokkal” és az európai gyermekgaranciával összhangban biztosítani kell a gyermekek számára a megfizethető és színvonalas kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáférést. A tagállamoknak növelniük kell a képzettség általános szintjét, csökkenteniük kell a korai iskolaelhagyók számát, támogatniuk kell a hátrányos helyzetű csoportokból és távoli területekről származó gyermekek oktatásba való bejutását, növelniük kell a szakképzés vonzerejét, támogatniuk kell a felsőoktatáshoz való hozzáférést és az ilyen tanulmányok sikeres befejezését, valamint növelniük kell a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (TTMM) területén végzett személyek – különösen a nők – arányát mind a szakképzésben, mind a felsőoktatásban. Emellett, ami az oktatási eredményeket illeti, elő kell mozdítani a kiemelkedő teljesítményt és a kiválóságot is, tekintettel ezeknek az EU jövőbeli innovációs potenciáljának előmozdításában betöltött szerepére. A tagállamoknak színvonalas gyakornoki programok és tanulószerződéses gyakorlati képzések révén meg kell könnyíteniük a fiatalok számára az oktatásból a foglalkoztatásba való átmenetet, valamint növelniük kell a felnőttek részvételét a folyamatos tanulásban, különösen a hátrányos hátterű és a legkevésbé képzett tanulók körében, és ennek során kezelniük kell a nemspecifikus és egyéb olyan akadályokat, amelyek befolyásolhatják a fiatalok hozzáférését és részvételét. Figyelembe véve a digitális és zöld, illetve az idősödő társadalom támasztotta új követelményeket, a tagállamoknak korszerűsíteniük és bővíteniük kell a rugalmas szakmai alap- és továbbképzési kínálatot és növelniük kell annak kihasználtságát, meg kell erősíteniük a szakképzési rendszereikben a munkaalapú tanulást, többek között hozzáférhető, minőségi és hatékony tanulószerződéses gyakorlati képzések révén, valamint támogatniuk kell az alacsony képzettségű felnőtteket is foglalkoztathatóságuk fenntartásában. Olyan képzési lehetőségeket kell biztosítani, amelyek keretében a munkavállalók munkaidőben (és a munkavállalók számára költségmentesen) részt vehetnek képzési programokban. A tagállamoknak fokozniuk kell továbbá a felsőoktatás és adott esetben a kutatás munkaerőpiaci relevanciáját; javítaniuk kell a készségek nyomon követését és előrejelzését; láthatóbbá és összehasonlíthatóbbá kell tenniük a készségeket és a képesítéseket, beleértve a külföldön szerzetteket is, és biztosítaniuk kell az egész Unióra kiterjedő osztályozási rendszerek (pl. ESCO) következetesebb alkalmazását; valamint növelniük kell a formális oktatás és képzés keretein kívül megszerzett készségek és kompetenciák elismerésének és érvényesítésének lehetőségeit, többek között a menekültek és az átmeneti védelemben részesülő személyek esetében. Az uniós belföldi munkaerőben rejlő kihasználatlan potenciál kiaknázásán felül az Unión kívüli tehetségek és készségek irányított bevándorlás révén való vonzása, a kizsákmányoló munkakörülmények megelőzése és a be nem jelentett munkavégzés elleni küzdelem is hozzájárulhat a készség- és a munkaerőhiány enyhítéséhez, többek között a zöld és a digitális átállás összefüggésében, például a TTMM-ágazatokban, az egészségügyi ellátásban és a tartós ápolásban-gondozásban.

A tagállamoknak a munkanélküli és inaktív személyek számára hatékony, időszerű, összehangolt és személyre szabott segítséget kell nyújtaniuk, amely munkakeresési, képzési, továbbképzési és átképzési támogatáson, valamint egyéb támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférésen alapul, különös figyelmet fordítva a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyekre, valamint a zöld és digitális kettős átállás vagy a munkaerőpiaci sokkhatások érintette személyekre. A tartós és strukturális munkanélküliség jelentős csökkentése és megelőzése érdekében a munkanélküli személyek mélyreható egyéni értékelését is magukban foglaló konkrét lépéseket kell tenni, mégpedig minél hamarabb, de legkésőbb 18,

munkanélküliként eltöltött hónap után. Továbbra is kezelni kell az ifjúsági munkanélküliséget és a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) kérdését, mégpedig a korai iskolaelhagyás megelőzése és az iskolából a munkába való átmenet strukturális javítása révén, többek között a megerősített ifjúsági garancia teljes körű végrehajtásával, ami várhatóan támogatást nyújt a színvonalas ifjúsági foglalkoztatási lehetőségek terén. Emellett a tagállamoknak fokozniuk kell arra irányuló erőfeszítéseiket, hogy hangsúlyozzák, a zöld és digitális kettős átállás milyen új perspektívát kínál a jövőre nézve, és milyen lehetőségeket kínál a fiatalok számára a munkaerőpiacra való belépésre illetve a munkaerőpiacon maradásra.

A tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy felszámolják a munkaerőpiaci részvétel előtt álló akadályokat és visszatartó tényezőket, valamint ösztönzőket nyújtsanak a munkaerőpiacon való részvételhez, különösen az alacsony jövedelműek, a második keresők (akik gyakran nők) és a munkaerőpiacról leginkább kiszorult személyek számára. Tekintettel az egyes foglalkozásokban és ágazatokban (mindenekelőtt a TTMM-ágazatokban, az IKT területén, az egészségügyi ellátásban, a tartós ápolásban-gondozásban, az oktatásban, a közlekedésben és az építőiparban) tapasztalható jelentős munkaerőhiányra, a tagállamoknak hozzá kell járulniuk a munkaerő-kínálat bővítéséhez, különösen a megfelelő bérek és méltányos munkafeltételek előmozdítása révén, biztosítva, hogy az adó- és juttatási rendszerek kialakítása ösztönözze a munkaerőpiaci részvételt, valamint hogy az aktív munkaerőpiaci intézkedések – a szociális partnerek szerepének és autonómiájának tiszteletben tartása mellett – hatékonyak és hozzáférhetőek legyenek. A tagállamoknak ezenfelül támogatniuk kell a fogyatékossággal élő személyek számára megfelelő munkakörnyezet kialakítását, többek között célzott pénzügyi és technikai támogatással, tájékoztatással, tudatosságnöveléssel, valamint olyan szolgáltatásokkal, amelyek képessé teszik az érintetteket a munkaerőpiacon és a társadalomban való részvételre. Foglalkozni kell a nemek közötti foglalkoztatási és bérkülönbségekkel, valamint a nemi sztereotípiákkal. A tagállamoknak biztosítaniuk kell a nemek közötti egyenlőséget és a nők fokozott munkaerőpiaci részvételét, többek között egyenlő esélyek és szakmai előmenetel biztosításával, valamint a döntéshozatal minden szintjén a vezetői pozíciókhoz való hozzáférés útjában álló akadályok megszüntetésével, továbbá a munkában tapasztalható – elsősorban nőket érintő – erőszak és zaklatás problémájának megoldásával. Biztosítani kell az egyenlő bért az egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért és a bérek átláthatóságát. Mind a nők, mind a férfiak esetében elő kell mozdítani a munka, a család és a magánélet összeegyeztethetőségét, különösen a megfizethető, színvonalas tartós ápoláshoz-gondozáshoz és kisgyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint a digitalizáció által a munka világában előidézett változásokhoz illeszkedő megfelelő szakpolitikák révén. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a szülők és más, gondozási kötelezettségekkel rendelkező személyek számára megfelelő családi szabadság és rugalmas munkafeltételek álljanak rendelkezésre a munka, a családi élet és a magánélet egyensúlyban tartása érdekében, és elő kell mozdítaniuk e jogosultságoknak a szülők közötti kiegyensúlyozott igénybevételét.

7. iránymutatás: A munkaerőpiacok működésének és a szociális párbeszéd hatékonyságának javítása

A dinamikus és termelékeny munkaerőből, valamint az új munkavégzési mintákból és üzleti modellekből fakadó előnyök kihasználása érdekében a tagállamoknak a szociális partnerekkel közösen méltányos, átlátható és kiszámítható munkafeltételek kialakításán kell munkálkodniuk, egyensúlyt teremtve a jogok és a kötelezettségek között. Csökkenteniük kell és meg kell akadályozniuk a munkaerőpiacokon belüli szegmentációt, küzdeniük kell a be nem jelentett munkavégzés és a színlelt önfoglalkoztatás ellen, és ösztönözniük kell a határozatlan időre szóló foglalkoztatási formákra való átállást. A foglalkoztatásvédelmi szabályoknak, a munkajognak és az intézményeknek egyrészről biztosítaniuk kell mind a megfelelő környezetet a munkaerő-felvételhez, mind a megfelelő rugalmasságot a munkaadók számára ahhoz, hogy a gazdasági kontextusban bekövetkező változásokhoz gyorsan alkalmazkodhassanak, másrészről védeniük kell a munkavállalói jogokat, és biztosítaniuk kell a szociális védelmet, minden munkavállaló megfelelő szintű biztonságát, valamint az egészséges, biztonságos és jól kialakított munkakörnyezetet. A rugalmas munkafeltételek – például a távmunka – alkalmazásának előmozdítása hozzájárulhat a magasabb arányú foglalkoztatáshoz és a befogadóbb munkaerőpiacokhoz. A tagállamoknak továbbá támogatniuk kell a munkavállalókat, a vállalkozásokat és más szereplőket a digitális átállásban, többek között az etikus és megbízható mesterségesintelligencia-eszközök elterjedésének előmozdítása révén. Ez magában foglalhat szakpolitikákat, a munkavállalók pályamódosítását előmozdító továbbképzési és átképzési programokat, valamint vállalati ösztönzőket, amelyek olyan technológiák kifejlesztésére és alkalmazására irányulnak, amelyek növelhetik a termelékenységet, kiegészíthetik az emberi munkaerőt és enyhíthetik a munkaerőhiányt a kritikus ágazatokban. Általánosságban véve, és különösen az éghajlatváltozás és a digitális transzformáció összefüggésében, fontos biztosítani a munkavállalók jogainak tiszteletben tartását a munkafeltételeknek (többek között a munkaidő és a hőhullámokat is figyelembe vevő munkarendek), a munkahelyi mentális egészségnek, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúlynak a tekintetében. Az algoritmusok használata során méltányosságot, átláthatóságot és elszámoltathatóságot kell biztosítani, továbbá fel kell lépni az atipikus szerződések jelentette visszaéléssel szemben, hogy meg lehessen akadályozni a bizonytalan munkafeltételekhez vezető munkaviszonyokat, többek között a platform-munkavállalók esetében. A méltánytalan elbocsátások esetében biztosítani kell a hatékony, pártatlan vitarendezéshez való hozzáférést, valamint a jogorvoslathoz való jogot, adott esetben a megfelelő kártérítést is beleértve.

A szakpolitikáknak törekedniük kell arra, hogy javítsák és támogassák a munkaerőpiaci részvételt, a kereslet és a kínálat összehangolását és a pályamódosításokat, és figyelembe vegyék a demográfiai változásokat, többek között a hátrányos helyzetű régiókban is. A tagállamoknak hatékonyan aktivizálniuk kell a munkaerőpiaci részvételre képes személyeket és e részvételre képessé kell tenniük őket, különösen az alulreprezentált csoportokat, például a nőket és a fiatalokat, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévőket, például az alacsonyabban képzetteket és a tartósan munkanélkülieket, a fogyatékossággal élőket, a migráns háttérrel rendelkező személyeket, köztük az ideiglenes védelemben részesülő személyeket, a marginalizált roma közösségekből származókat és az idősebb munkavállalókat. A tagállamoknak meg kell erősíteniük az aktív munkaerőpiaci politikák alkalmazhatóságát és hatékonyságát azáltal, hogy növelik azok célirányosságát, ismertségét és hatókörét, és jobban összekapcsolják azokat a munkanélkülieknek az álláskeresés időszakában – jogaik és kötelezettségeik alapján – nyújtott szociális szolgáltatásokkal, képzésekkel és jövedelemtámogatással. A tagállamoknak a lehető legjobban ki

kell használniuk az uniós finanszírozást és technikai támogatást abból a célból, hogy fejlesszék az állami foglalkoztatási szolgálatok kapacitását az álláskeresők támogatását célzó, időszerű és személyre szabott segítségnyújtás, az aktuális és jövőbeli munkaerőpiaci igényekre való reagálás és a teljesítményalapú irányítás megvalósítása érdekében, ami egyúttal az adatok és a digitális technológiák használatára kész kapacitásukat is támogatja. E tekintetben a magán foglalkoztatási szolgálatok is szerepet játszanak.

A tagállamoknak a munkanélküliek számára észszerű időtartamra szóló, megfelelő munkanélküli ellátást kell nyújtaniuk, az általuk befizetett hozzájárulásokkal és a nemzeti jogosultsági szabályokkal összhangban. A munkanélküli ellátás nem tarthatja vissza a foglalkoztatásba való gyors visszatérést, és aktív munkaerőpiaci intézkedésekkel kell együtt járnia, beleértve a munkaerő- és szakemberhiányt figyelembe vevő továbbképzési és átképzési intézkedéseket is.

Fokozni kell és megfelelő támogatásban kell részesíteni a tanulók, a tanulószerződéses tanulók és a munkavállalók mobilitását, különösen a kevesebb mobilitási tapasztalattal rendelkező, szakképzésben részt vevő tanulók esetében, hogy javítani lehessen az érintettek készségfejlesztését és foglalkoztathatóságát, ki lehessen aknázni az európai munkaerőpiac teljes potenciálját, valamint hozzá lehessen járulni az uniós szintű versenyképességhez, ugyanakkor kezelni kell a mobilitás esetleges kedvezőtlen demográfiai hatásait (többek között az agyelszívást). Választ kell adni az EU-n belüli munkavállalói mobilitással kapcsolatos kihívásokra, beleértve a szakmai képesítések elismerésére vagy a megszerzett társadalombiztosítási jogok átvitelére irányuló eljárásokat is. Méltányos és tisztességes feltételeket kell biztosítani a határokon átnyúló tevékenységet folytató minden személy számára, elkerülve a hátrányos megkülönböztetést, biztosítva az egyenlő bánásmódot, érvényre juttatva a nemzeti és uniós jogszabályokat, valamint az Európai Munkaügyi Hatóság biztosította segítségnyújtás igénybevétele mellett fokozva a nemzeti közigazgatások közötti igazgatási együttműködést a mobil munkavállalók tekintetében.

Ideiglenes határlezárások alkalmával támogatni kell a kulcsfontosságú munkakörökben dolgozó, valamint a határt átlépő munkavállalók, az idénymunkások és a kiküldött munkavállalók mobilitását, figyelemmel a népegészségügyi megfontolásokra is. A tagállamoknak – nemzeti jogszabályaiknak és gyakorlataiknak megfelelően – meg kell erősíteniük a jogszerű migrációs lehetőségeket, és hatékony integrációs szakpolitikát kell kialakítaniuk a munkavállalók és családjaik számára, amely magában foglalja az oktatást és képzést – beleértve a nyelvi képzést –, a foglalkoztatást, az egészségügyet és a lakhatást is.

A tagállamoknak arra is törekedniük kell, hogy megfelelő feltételeket teremtsenek az új munkavégzési formák és munkamódszerek számára, kiaknázva munkahely-teremtési potenciáljukat, ugyanakkor biztosítva, hogy azok megfeleljenek a meglévő szociális jogoknak. Tanácsadást és iránymutatást kell nyújtaniuk az atipikus szerződésekkel és az új munkavégzési formákkal – például a digitális munkaplatformokon keresztül történő munkavégzéssel és a távmunkával – összefüggésben alkalmazandó jogokról és kötelezettségekről. E tekintetben a szociális partnerek fontos szerepet játszhatnak, és a tagállamoknak támogatniuk kell őket az atipikus és új munkavégzési formákban érintett emberek megszólításában és képviseletében. A tagállamoknak emellett mérlegelniük kell a munkaszervezés új formáiból – például a digitális technológiák és a mesterséges intelligencia használatából, így az algoritmikus irányításból, a munkavállalók felügyeletéből és a távmunkából – eredő kihívásokkal kapcsolatos jogérvényesítés támogatásának biztosítását, például a munkaügyi felügyelőségek számára kialakított iránymutatások vagy célzott képzések révén. A tájékoztatáshoz és konzultációhoz való jog és a kollektív tárgyalások hatékony érvényesítése kulcsfontosságú a munkavállalók jogainak a digitalizációs folyamatokkal összefüggésben történő fejlesztése és tiszteletben tartása szempontjából, csakúgy mint a mesterséges intelligencia és az algoritmusok munkaszervezésben és munkaügyi kapcsolatokban való használata szempontjából.

A meglévő nemzeti gyakorlatokra építve a tagállamoknak – a nemzeti joggal és/vagy gyakorlattal összhangban, a szociális partnerekkel folytatott konzultációt követően és velük szoros együttműködésben, autonómiájuk tiszteletben tartása mellett – elő kell mozdítaniuk a munkahelyi demokráciát és minden szinten biztosítaniuk kell a két- és háromoldalú szociális párbeszédet lehetővé tevő környezetet, beleértve a kollektív tárgyalásokat is. A tagállamoknak módszeresen, érdemben és időben be kell vonniuk a szociális partnereket a foglalkoztatási, szociális és adott esetben gazdasági és egyéb közpolitikák kialakításába és végrehajtásába, többek között a jogszabályban meghatározott minimálbérek meghatározásába és aktualizálásába. A tagállamoknak elő kell mozdítaniuk a kollektív tárgyalások szélesebb körben történő alkalmazását, többek között a szociális partnerek kapacitásépítésének és -bővítésének előmozdítása révén, minden megfelelő szinten lehetővé kell tenniük a hatékony kollektív tárgyalásokat, és ösztönözniük kell e szintek egymás közötti és horizontális koordinációját. A szociális partnereket – autonómiájuk és a kollektív fellépéshez való joguk teljes tiszteletben tartása mellett – arra kell ösztönözni, hogy az őket érintő kérdésekben tárgyalásokat folytassanak és kollektív szerződéseket kössenek. A szociális partnerek döntő szerepet játszanak olyan kiegyensúlyozott megoldások kialakításában és megvalósításában, amelyek elősegítik a dekarbonizált gazdaságra való méltányos átállást.

Amennyiben ez releváns, a tagállamoknak a meglévő nemzeti gyakorlatokra építve figyelembe kell venniük az érintett civil társadalmi szervezetek foglalkoztatási és szociális kérdésekkel kapcsolatos tapasztalatait is.

8. iránymutatás: A mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség előmozdítása, a társadalmi befogadás ösztönzése és a szegénység elleni küzdelem

A tagállamoknak elő kell mozdítaniuk a mindenki előtt nyitott, befogadó munkaerőpiacokat, mégpedig olyan, hatékony intézkedések bevezetésével, amelyek a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájának felszámolására és a mindenkire – különösen a munkaerőpiacon alulreprezentált csoportokra – kiterjedő esélyegyenlőség biztosítására irányulnak, kellő figyelmet fordítva a regionális és területi dimenzióra is. Egyenlő bánásmódot kell biztosítaniuk a foglalkoztatás, az álláskeresők támogatása, a szociális védelem, az egészségügyi ellátás, a kisgyermekkori nevelés és gondozás, a tartós ápolás-gondozás, az oktatás, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz – például a lakhatáshoz – való hozzáférés tekintetében, nemtől, faji vagy etnikai származástól, vallástól vagy meggyőződéstől, fogyatékosságtól, életkortól vagy szexuális irányultságtól függetlenül.

A tagállamoknak korszerűsíteniük kell szociális védelmi rendszereiket annak érdekében, hogy megfelelő, hatékony, eredményes és fenntartható szociális védelmet nyújtsanak mindenki számára, valamennyi életszakaszban, elősegítve a társadalmi befogadást és a felfelé irányuló társadalmi mobilitást, ösztönözve a munkaerőpiaci részvételt, támogatva a szociális beruházást, fellépve a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen és kezelve az egyenlőtlenségeket, többek között adó- és ellátórendszereik kiigazítása révén, valamint értékelve a szakpolitikák elosztási hatását. Az univerzális megközelítések célirányos megközelítésekkel történő kiegészítése javítani fogja a szociális védelmi rendszerek hatékonyságát. A szociális védelmi rendszerek korszerűsítése során törekedni kell arra, hogy javuljon e rendszerek sokrétű kihívásokkal szembeni rezilienciája is. Különös figyelmet kell fordítani a zöld és a digitális átállás, valamint a magas megélhetési költségek – köztük a magas lakhatási és energiaköltségek – által érintett, kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra. Az atipikus munkavégzési formák térnyerésének fényében a tagállamoknak továbbra is foglalkozniuk kell a munkavállalók és az önfoglalkoztatók szociális védelemhez való hozzáférése terén fennálló hiányosságokkal.

A tagállamoknak fejleszteniük és integrálniuk kell az aktív befogadás három ágát, melyek a következők: megfelelő jövedelemtámogatás, befogadó munkaerőpiacok és a minőségi támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés az egyéni szükségletek kielégítése érdekében. A szociális védelmi rendszereknek megfelelő, foglalkoztatást helyettesítő támogatást kell biztosítaniuk mindenkinek, akinek nincs elégséges forrása, és elő kell mozdítaniuk a társadalmi befogadást azáltal, hogy többek között célzott szociális szolgáltatások nyújtása révén támogatják és ösztönzik az embereket a munkaerőpiacon és a társadalomban való aktív részvételre. A megfizethető, hozzáférhető lakhatás és minőségi szolgáltatások – így például a kisgyermekkori nevelés és gondozás, az iskolán kívüli gondozás, az oktatás, a képzés, az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás – rendelkezésre állása szükséges feltétele az esélyegyenlőség biztosításának. A szegénység csökkentésére vonatkozóan 2030-ra kitűzött uniós kiemelt és nemzeti célokkal összhangban különös figyelmet kell fordítani a szegénység – így a dolgozói szegénység – és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre. Különösen a gyermekszegénységet és a társadalmi kirekesztést kell átfogó és integrált intézkedésekkel kezelni, többek között az európai gyermekgarancia teljes körű végrehajtása révén. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a jó minőségű alapvető szolgáltatásokhoz mindenki hozzáférhessen, a gyermekeket is beleértve. A rászorulók és a kiszolgáltatott helyzetben levők esetében gondoskodniuk kell megfelelő és megfizethető lakhatásról – a szociális bérlakáshoz jutást is beleértve – vagy lakhatási támogatásról is. Biztosítaniuk kell egyúttal a tiszta és méltányos energetikai átállást, és kezelniük kell az energiaszegénységet – ami a szegénység egyre nagyobb teret nyerő formája –, adott esetben például a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat érintő célzott támogatási intézkedések révén. A tagállamoknak – adott esetben – ténylegesen igénybe kell venniük uniós finanszírozást és technikai támogatást a szociális lakhatásba vagy a lakhatási támogatásba, a lakásfelújításba és a kapcsolódó szolgáltatásokba való beruházások céljára, és kezelniük kell a megfizethető és megfelelő lakhatás iránti sürgős igényt. E szolgáltatások kapcsán a fogyatékossággal élő személyek sajátos szükségleteit – beleértve az akadálymentességet – is figyelembe kell venni. A hajléktalanságot kifejezetten megelőző intézkedésekkel és az állandó lakhatáshoz való hozzáférésnek, valamint a támogató szolgáltatások nyújtásának az előmozdításával kell kezelni.

A tagállamoknak – a fenntarthatóság hosszú távú megőrzése mellett – időben hozzáférést kell biztosítaniuk megfizethető megelőző és gyógyító egészségügyi ellátásokhoz, valamint magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz. A tartós ápolás-gondozás iránti növekvő kereslet összefüggésében – amely a demográfiai változásokhoz is kapcsolódik – foglalkozni kell a tartós ápolás-gondozás megfelelőségében mutatkozó hiányosságokkal, valamint a munkaerőhiánnyal és a rossz munkafeltételekkel.

Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújára figyelemmel és a 2001/55/EK tanácsi irányelv [1] aktiválásával összhangban a tagállamoknak továbbra is megfelelő szintű védelmet kell kínálniuk az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeknek. A kísérő nélküli kiskorúak esetében a tagállamoknak végre kell hajtaniuk a szükséges intézkedéseket. Az európai gyermekgaranciával összhangban biztosítani kell a lakóhelyüket elhagyni kényszerült gyermekek számára a kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz, valamint más kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

[1] A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

A növekvő élettartam és a demográfiai változások kontextusában a tagállamoknak biztosítaniuk kell a nyugdíjrendszerek megfelelőségét és fenntarthatóságát a munkavállalók és az önfoglalkoztatók számára, egyenlő esélyeket biztosítva a nőknek és a férfiaknak a nyugdíjjogosultság megszerzéséhez, többek között a megfelelő időskori jövedelmet biztosító kiegészítő rendszerek révén. A nyugdíjreformokat olyan szakpolitikákkal kell támogatni, amelyek a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenség csökkentésére, a tevékeny és egészséges időskor előmozdítására, valamint a munkával töltött életszakasz meghosszabbítására irányulnak, például a tényleges nyugdíjkorhatár emelése révén, mindenekelőtt az idősebb munkavállalók munkaerőpiaci részvételének elősegítésével és annak biztosításával, hogy a munkafeltételeket hozzáigazítsák a szükségleteikhez. A tagállamoknak konstruktív párbeszédet kell folytatniuk a szociális partnerekkel és más releváns érdekelt szereplőkkel, és lehetővé kell tenniük a reformok kellően fokozatos bevezetését.